

Metakognitīvie aspekti māsinību studentu izglītošanas procesa kontekstā

Gunta Bēta

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Liepājas filiāle, Latvija*

Ievads. Studiju procesā māsinību studenti apgūst pedagoģiju un saskarsmes psiholoģiju. Tiek akcentēta metakognitīvo aspektu nozīme, jo tie palīdz attīstīt studentu prasmi domāt par uzdevumu vai darbību stratēģiju, novērtēt un nepieciešamības gadījumā veidot jaunas darbību perspektīvas. Efektīvam pedagoģiskās darbības rezultātam svarīgs ir atgriezeniskās saites nodrošinājums, kam seko refleksija. Abu aspektu pielietojums, izglītojot pacientus, sekmē viņu drošības un labsajūtas veidošanos, kas ir viens no veiksmīgas profilakses un ārstēšanas priekšnosacījumiem, paaugstina studenta atbildību, veicina situācijai atbilstoša lēmuma pieņemšanu un attīsta profesionālo kompetenci.

Darba mērķis. Noskaidrot pēdējo kursu studentu viedokli par atgriezeniskās saites saņemšanu, kas ir pamats refleksijai.

Pētījuma respondenti un metodes. Kvantitatīvajā pētījumā iekļauti 245 Latvijas izglītības iestāžu māsinību kursa pēdējā kursa studenti (2014). Izvirzītā darba mērķa sasniegšanai izveidota anketa, viedokļu novērtēšanai izmantota Likerta skala 5 ballu sistēmā. Kvalitatīvajā pētījumā skatīti 140 pēdējā kursa studentu eksāmena darbi pedagoģijā (2013), to autori paaugstina izglītības līmeni no 3. profesionālā izglītības līmeņa uz 4. pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Izvirzītā darba mērķa sasniegšanai izmantota dokumentu analīze, lietojot kontentanalīzi, veikta izglītošanas metožu kvantitatīva uzskaitē.

Rezultātu analīze. Kvalitatīvajā pētījumā statistiskie dati rāda, ka studentes / praktizējošās māsas ar darba stāžu vairāk kā desmit gadu, kuras paaugstina kvalifikāciju, pacientu izglītošanas procesā izmanto atgriezeniskās saites nodrošināšanu, pārliecinoties, vai pacients informāciju ir izpratis, tikai 28,6% (*Mean* – 0,29) gadījumū.

Kvantitatīvajā pētījumā studenti, novērtējot personīgo pieredzi saņemt atgriezenisko saiti, atzīmē, ka tā ir augstā līmenī – 13,7%, daļēji augstā līmenī – 46,1%, vidējā līmenī – 36,1%, daļēji zemā līmenī – 4,1%. Prediktoriem: vecumam, papildus izglītībai, studentu nodarbinātībai nav statistiski nozīmīgas ietekmes uz prasmju novērtējumu.

Secinājumi. Studentes / praktizējošās māsas jauniegūtās vai papildinātās zināšanas, kā nodrošināt efektīvu pedagoģisko darbību, pilnvērtīgi nespēj integrēt eksāmena darba procesa aprakstā, neveido jaunu pacientu izglītošanas paradigmu. Situācijas atspoguļojums noslēguma darbā pedagoģijā apliecina spēcīgas vienvirziena pacientu izglītošanas tradīcijas, kas ir pretrunā ar efektīviem pacientu izglītošanas principiem un daļēji norāda uz reālo situāciju pacientu aprūpē un pacientu izglītošanā.

Lai arī pēdējo kursu studenti novērtē personīgo pieredzi saņemt atgriezenisko saiti samērā augstā līmenī, viņi atzīst, ka pacientu izglītošanas procesu ietekmē faktori, kas ir atbilstoši pašreizējai profesionālās attīstības pakāpei. Kā nepietiekoši tiek atzīti: teorētisko zināšanu pietiekamība, praktisko zināšanu un pieredzes apjoms, kā arī personīgās prakses pieredze, ko ietekmē darba organizācijas faktors, pamatojot to ar intensīvu darbu prakses vietās.

Apgūstot studiju kursu pedagoģijā, jāintegrē interaktīvas metodes, kas nodrošina studentu izpratni par plaša spektra metakognitīvo aspektu pielietojuma un novērtējuma sintēzi.

Tēma izstrādāta ar ESF projekta “Doktora studiju attīstība Liepājas Universitātē” (vienošanās Nr.2009/0127/1DP/1.1.2.1.2./09/IPIA/VIAA/018) finansiālu atbalstu.